

Disputationes in hoc Topo
exhibitae.

- 1) De usu actionum personalium Juris Romani in foro Germaniae.
2. De pseudo privilegio pupilli, conventi contra-ria actione negotiorum gestorum.
3. De pactis dotalibus ad Jus statutariam Hamburgense.
4. De fide Juridica.
5. De Jure consuetudinis et observantiae.
6. De Jure inuito Herodipetarum.
7. De usu Juris paterni Romanorum secundum mores Germaniae et Jus Pruss.
8. De crimine bigamiae.
9. De legitima viventis.
10. De hominibus propriis et liberis Germanorum.
11. De interpretatione beneficiorum Principis.
12. Morum cum Jure scripto contentio.
13. De archis emptionum.
14. De Noricorum causis adimendi legitimum.
15. De Jurisdictionis et Magistratum diffi-
tentiis secundum mores Germanorum.
16. Non ens actio forensis contra aedificationem
ex aemulatione.
17. Larva Legis Aquiliae detracta.
18. De Quasi emancipatione Germanorum.
19. De origine Successionis testamentariae.
20. De Tortura ex Jure Christianorum
prohibenda.
21. Prima initia Successionis testamentariae apud Romanos.

af 2
+

22. De aequitate cerebrina l. 2. C. d. R. V.
23. De usu pratico accuratae distinctionis
inter emptionem cum pacto de retrovendendo
et contractum pignoratitium.
24. De Differentiis Juris Civilis et Canonici
in doctrina de testamentis.
25. De Judice sententiam in causis crimi-
nalibus labam ab actis remouente.
26. De Felonia Domini.
27. De perpetuitate debitorum pecu-
niariorum.
28. De natura pro cum Juridicaram.
29. De non respiciendo contractu conducti
quis ob metum spectrorum.
30. De originibus peccatorum.
31. De Jure aggratiandi Principis
Evangelici in causis homicidii.
32. De Jure Principis circa Hae-
reticos. Statuum Imperii Dandae
civitatibus. Subditorum Brandenburg.
33. Felicitas Subditorum Brandenburg.
34. Indiciae Juris Chaeptatici circa
sacra.
35. De praescriptione Regalium.
36. De officio Directorum et Ducum
circularium in executione sententiarum.
37. De Jure excependi sententias Impe-
riales Directoribus et Ducibus.

39. Vindiciae de extinctione inter paragia
et apanagia.
40. De templatiorum equitum ordine
sublato.
41. De extinctione ordinis templatorum.
42. De jure Principis circa adiastra.
43. Bechmanni Diss. de Præatorum Prin-
cipum, ac nobilitate tutelis.

20.

DISPUTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
**TORTURA EX
FORIS CHRISTIA-
NORUM PROSCRI-
BENDA,**

Quam
IN ILLUSTRIS ACADEMIA FRIDERICIANA,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN.

FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORUSSICI, ELECTORATUS BRANDENB.
ET CETERARUM PROVINCIARUM HEREDE,

PRÆSIDE
DN. CHRISTIANO THOMASIO,
JCTO, S. REG. MAJ. BORUSS. CONSIL., PROF. PUBL.
ET FACULT. JURID. DECANO,

Pro summis in utroque Jure Honoribus, Privi-
legiis & Insignibus rite capeffendis,

IN AUDITORIO MAJORI
ad diem XXII. Jun. MDCCV. Horis ante & pomerid.

placidæ eruditorum discussioni submittit
MARTINUS BERNHARDI, Pomer.

HALÆ, Typis CHRISTOPH. ANDREAE ZEITLERI, Acad. Typ.

PRÆFATIO.

Quanta semper ac quam gloriosa veterum *J*ctorum prudentia ac scientia fuerit, pleni sunt omnes libri, plenæ sapientum voces, plena exemplorum vetustas. Cicero enim *P*arens ille *S*apientia in *L*ib. de *O*rat. ipsorum domos oracula civitatum appellat: unde etiam illorum responsa, *C*ollectanea atque *D*igesta, maximam ab *I*mperatoribus auctoritatem acceperunt. Verum, quemadmodum (ut venuste loquitur *I*mperator *L*. 2. *S*. de veter. jur. enucleand.) in nullo aberrare seu in omnibus irreprehensibilem esse, divinae utique solius, non autem mortalis est constantia; Ita & nusquam in colligendis atque componendis *R*omanorum *L*egibus, *J*ctos aberrasse atque irreprehensibiles esse, nemo mortalium asseret, nisi sese pariter aut in jure nostro hospitem, aut adulatorem nimium manifestaverit. *L*egum illarum vero, a quibus æquitas aut sana ratio exulat, scri-

em hic contexere neutiquam in animum induxi;
attamen ab æquitatis tramite sæpe veteres devias-
se Jctos; quin vel unicum illorum funestum de
tortura inventum, instar omnium satis superque
fidem faciat, nullus equidem dubito. Per tortu-
ram enim miserimis Reis incertis hæctenus &
nondum convictis tales plurumque infliguntur
pœnæ, quæ atrocitate sua superant illas, quibus
ejusdem criminis rei, si plene convicti essent, affici-
endi forent. Vix enim imo vix est, ut cruciatus
ac per consequens pœnæ, quæ ex inflictis tormen-
tis in hominum corpora redundant, cum mortis
angoribus comparari valeant. O nimis impia in-
plectendo perversitas! Quid injustius? quid vel ab
æquitatis umbra adeo abhorrens excogitare datur
unquam? quam miseros mortales, qui adhuc in-
fontes sunt, excarnificare pœnis tam truculentis,
ut vel earum meminisse, animus, cui parum adhuc
humanitatis sensus superest, horrescat luctuque re-
fugiat. Clare vero, ut hujus meæ assertionis veri-
tas elucescat, torturam in primo capite Disserta-
tionis meæ ad juris civ. regulas explorabo: in se-
cundo vero capite illam rationis ac æquitatis lan-
ce trutinabo. Tu vero B. L. rejecta præconcepta
opinione hoc legas & contra dissentientium
morsus defendas.

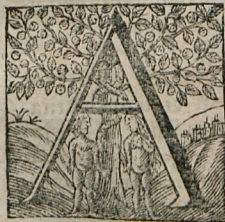
DIS-

DISPUTATIONIS INAUGURALIS JURIDICÆ
DE
TORTURA EX FORIS CHRISTIA-
NORUM PROSCRIBENDA.

CAPUT I.
TORTURÆ PRAXIN JURE CIVILI ET
MORIBUS COMPROBATAM CONTINENS.

§. I.

Uspicaturus materiam de tortura cum Anton. Matth. de Crimin. L. 48. Tit. 16. c. 5. dicendum arbitror: torturam non esse legitimum & juri divino & naturali consentaneum exprimendæ probandæque veritatis modum tam certum est; quam evidenter constat, hanc periculosam & fallacem probandi rationem in jure

nostro civili aliquando permitti. Quod etiam suâ sententia confirmat Ludov. Vives ad Augustin. de Civitat. Dei Lib. 9. cap. 6. dicendo: *hic torquemus homines, ne insontes moriantur, ut magis nos eorum misereat, quam si morerentur: adeo graviora sepe sunt tormenta, quam mors.* Cicero quoque in Orat. pro Cluent. dicit: *in questionibus non id agi videtur ut verum inveniatur, sed ut aliquid falsi dicere cogantur, qui torquentur.* Quod & insuper ipse Augustin. de Civit. Dei confirmat, dicendo: *Quid cum in sua causa quisque torquetur, & cum queritur utrum sit nocens, cruciatur; & innocens hinc pro*

*Judicia
quædam do-
ctorum Vi-
rorum de
tortura.*

incerto scelere curiusimas penas, non, quia illud commississe detegitur, sed quia non commississe nescitur, & sic ignorantia iudicis plerumque est calamitas innocentum. Ipse Ulpianus quoque l. 1. §. 23. ff. de quest. hoc aliquo modo fatetur, dicens: *Etenim res fragilis est tortura & periculosa, & qua veritatem fallat.*

*Sententia
nostra de
tortura.*

Ego verò ut hic in limine statim, quid de hac fallaci probatione sentiam, candide fatear: Injustam, iniquam, fallacem, insignium malorum promotricem, ac denique omni divini testimonii specie plane destitutam esse hanc violentam torturam, & proinde ex Foris Christianorum, rejiciendam, intrepide assero. Sed ut ordinem in Præfat. præfixum sequar, in primo Cap. torturam, quatenus LL. civilibus comprobata est, tractabo; In secundo verò capite, illa, quæ pro hujus carnificinæ usu stabiliendo ab illius fautoribus in medium proferuntur, refutabo.

§. II.

Quæstionem vero ut aliquâ definitione, uti mos est, describam; nihil aliud ea est, quam violenta veritatis per tormenta facta inquisitio. Possent nunc definitioni huic quædam de illius origine atque significatione adjicere. Sed ne longius quam par est à scopo discedam, hic statim producam illud, quod Judex cautus juxta normam Jure Civ. præscriptam, in imponenda quæstione, animo suo præagitare debet. Et quidem primo cujusnam conditionis homines torturæ subjici deceat? (2do) in quibus delictis aliisque causis ad illam provolandum? (3) ad quænam signa vel indicia quæstio decernenda, (4) quousque aut quomodo in infligendis tormentis procedere integrum sit, & denique ultimo quænam specialia Judici circa torturam observanda. Primum itaque quod Judex observare debet, est personarum conditio. Initio enim apud Romanos hujus severioris examinis objectum tantum erant servi; Et quidem non solum ob propria

*Prærequisi-
ta quedam
torturæ.*

pria delicta, sed etiam in alios, non vero in dominum, exceptis quibusdam delictis, torquebantur, *vid. Anton. Matth. lib. 48. tit. 10. cap. 2. n. 3.* Deinde ad liberos quoque homines, qui humilioris ac inferioris conditionis erant, severior huc Processus extendebatur. Inter quos tamen illud discriminis notandum, ut, qui vilioris conditionis, simulque infamia notati, non minus tanquam testes, quam ac si ipsi forent Rei, tormentis sese subducere poterint *l. 21. §. 2. ff. de test. Auth. apud eloquentius. C. de fide instrumentor. quod tamen hodie fecus in illæ famæ, quantumvis tenuioris fortunæ hominibus, qui non, nisi ipsi Rei, quaestionem experiri tenentur, si modo testimonium dicturi non vacillent, l. 15. pr. ff. de quest.* Hæc verò lex tantum loquitur de illo casu, si in testimonio dicendo non vacillent: hinc à contrario sensu colligitur, quod, si vacillent, possunt torqueri; idem si varient: licet enim hæc inter se distincta sint, attamen idem est variationis, quando quis dissimilia dicit; & vacillationis quando quis hæsitanter respondet, effectus, *vid. Brunn. ad l. 15. ff. b. t.* Ratio est: quia Judex super tali testimonio alias nullam sententiam, nec pro innocentia, nec pro Rei condemnatione ferre potest. Cum vero alterutrum detegi Reipublicæ, maxime in criminalibus intersit; sequitur omnino, varium & mutabilem testem, si ipsi actui interfuerit, leviter torqueri posse, *l. 18. §. 3. b. t. conf. l. 16. ff. de testib.* Parili etiam modo tam masculos, quam feminas ad torturam rapi posse sine distinctione, certum est; modo justis ex causis non excipiantur.

§. III.

Eximuntur vero à tormentorum cruciatibus (1) dignitatis ergo homines illustres, Senatores, Viri clarissimi & eminentissimi, eorumque liberi ad tertium usque gradum *l. 11. C. de quest.* Dei idè etiam milites non ignominiose ab Exercitu missi huc referendi sunt, *l. 8. C. de quest. quædam p. r.* Ob paritatem quoque rationis huic Catalogo inserenda sunt *Eximuntur* *sona ibi dicitur*
di v. g. *gnitatem.*

*De persona
tortura sub-
jicienda.*

*De testibus
tortura sub-
jiciendis.*

(1.)

Eximuntur

sona ibi dicitur

di v. g. gnitatem.

di videntur *arg. l. 8. ff. b. r.* Doctores, Advocati, Studiofi &c. vid. Brunn. *Proc. Crim. cap. 8. m. 5. §. 23. 24. &c.* Hoc verò privilegium cessat in criminibus atrocioribus ut Crimine læs. Maj. l. nullus. C. de Crim. Majestat. Homicidii, Carpzov. *part. 3. quest. 118. n. 89.* Sodomie, adulterii, &c. Cessant quoque hæc privilegia dignitatis, cum quis ita se gesfit, ut pita professioni sive dignitati contradixerit; quia sic dignitas vitiis obfucata est; Zanger *cap. 1. n. 86.* Tiraqv. *de Nobil. qu. 22.* (2) eximuntur quidam ob atatem tam tene-

ram, quam decrepitam l. 10. 15. §. 1. ff. de *quæst. l. 1. §. 33. de SCto Syllan.* ubi impuberes dicuntur exempti. Dicuntur, autem hic non tantum impuberes, qui doli incapaces; sed omnes, qui annum 14. nondum egressi sunt; Errant itaque illi, qui cum magno Cujacio illos tantum modo impuberes, qui doli adhuc incapaces sunt, non torqueri posse contendunt: Lex enim l. §. 33. *SCri Syllan.* discretis verbis docet, impubes non torqueri, terreri vero & habenâ vel ferulâ cædi; non esse infoliticum. Quod privilegium etiam non injuste ad Seniores & magnæ atatis homines extenditur *arg. l. 3. §. 7. ff. ad SCtum Syllan.* Militat puipe pro senibus, utpote bis pueris, eadem ratio, quæ pro impuberibus certat. Idem privilegium quoque extendendum ad Melancholicos per tradita Carpzovii *qu. 118. n.*

(3.) *Ob judicii 8. ut & ad surdos & mutos naturâ tales, arg. l. discretis. 10. vel corporis C. qui testament. fac. poss.* Et hoc non solum ideo, quia ple- defectum, rumque fatui, sed etiam, quia regulariter nulla ab iis ex- vel ob ali- spectari certa confessio potest frustra vero expectatur, am justam quod sperari non potest, & licet per signa veritas iis ex- causam. primi possit, non tamen circumstantiarum esse potest cer- titudo Zanger. *de quæst. cap. 1. n. 44.* Carpzov. *quæst. 118. n. 21.* Summa denique ratione hic propter corporis constitutio- nem excusatur mulier prægnans quamdiu uterum gerit. l. 3. ff. de *Pæn.* Facili enim negotio, aut foetui, aut ipsi mu- lieri

lieri gravidæ per torturam exitiale quicquam infligi potest. Tandem etiam Doctores communiter hic recensere solent multifarios morbos, qui à tormentis mortales reddunt liberos, de his vid. Paul. Zach. *de quæst. lib. 6. tit. de Torment.* ad quem B. L. brevitatis ergo remitto. Solet verò communiter circa hanc materiam quæri, an saltem, qui torqueri nequeunt, sive simplicibus minis, sive ipsos ad locum ubi tortura peragi solet, adducendo, seu de facto equuleo imponendo, terreri non integrum sit? Hic *Neq. terre-* verò Resp. sub distinctione, & quidem ita: ut quosdam *ri possunt* terreri permissum, quosdam vero non magis terreri quam *persona,* torqueri fas sit; unde fluit, quod tormentorum terrore *que torque-* (1) percellere non liceat illos, quos à quæstione libe- *ri prohiben-* rat dignitas Anton. Matth. *de Crimin. ad Tit. de Quæstion.* (2) *riur. exceptis* neq; illos facile perterrendos esse, quos corporis imbecillitas *nonnullis.* torturæ subijcere disuadet, JCrī asserunt. Unde Anton. Matth. *cap. 2. de quæst.* expressè docet; mulieres prægnantes quemadmodum neque torquendas, ita nec quæstionis terrore percutiendas esse. Terreri vero qui posse creduntur, sunt tantum impuberes & senes, *arg. l. 1. §. 33. de* *SCio Syllan. l. 15. §. 41. ff. de injur.* quem tamen terrorem tantum levem, & à quæstionis praxi remotissimum esse oportere LL. jam citatæ ut & ipsa ratio postulat. Terror enim *Impuberes* incussus puero aut decrepito, periculo haud vacat; facile *& Seniores* enim pueri terroribus percussus in epilepsiam aliaq; mala *leviter ter-* incidunt, senes verò in apoplexiam aut alium animi defectum. vid. Paul. Zach. *qu. med. leg. lib. 6. tit. 2. de Medic. err.*

§. IV.

Huc usq; de personis actum, postulat nunc præfixa Disputationis ratio, ut, quænam causæ seu delicta torturæ locum faciant, examinem. Causæ vero quæ pro ratione personarum ad torturam viam sternunt, variæ sunt; servi enim in causis civilibus non minus, quam in criminalibus olim

De causis olim torquebantur, l. 9. ff. de *Quest.* & hoc non solum ob
sive delictis tinebat in propriis, sed etiam alienis, exceptis domini
ad torturæ causis; regulariter enim contra quem quis non admitti-
sufficiuntibus tur tanquam testis, in illius caput quoque non potest tor-
queri. Liberos vero homines non nisi in criminalibus
& quidem in delictis atrocioribus tantum torqueri solitos
fuisse liquet ex l. 8. §. 9. ff. de *Quest.* nisi cum causa
civili concurrat delictum aliquod: ut si mercatori qui non
solvendo est, dolo malo in fraudem Creditorum pecuni-
am, sive rationes supprimat; tunc enim non solum ipsi
Rei, sed & testes veritatem malitiose supprimentes, licet
sint liberi homines, leviter torqueri possunt, præsertim si
veritas aliter haberi haud possit; Interim tamen constat,
quod non in omnibus delictis, sed tantum in illis, quo-
rum pena vel ultimum supplicium, vel ad minimum cor-
poris afflictiva est, tortura locum habere possit. Equi-
dem ad curam hoc propriè Collegiorum pertinet, distin-
ctionem delictorum adhibere in dictanda tortura: In-
terim tamen & Judex etiam hoc nosse debebit, ut quali-
tatem criminis bene in Actis deducat, quo postea Juris
periti scire possint, quænam pena isti delicto competat,
& an sic per consequens tortura locum habeat, v. B. Brun.
in *Proc. Crim. cap. 8. m. 5. §. 20.*

§. V.

In decernenda porro questione Judici quoque ratio
habenda est signorum five indiciorum Reum prementium,
quæ legitima qualitate & justo numero torturam
præcedere debent. Non enim à tormentis initium sumen-
dum esse, ipse Jctus Ulpianus l. 1. ff. de *quest.* docet. De-
inde etiam plenæ probationes, quibus Reus vincitur
potius, quam suspectus redditur, ex Catalogo indicio-
rum expungendæ sunt; verosimilia enim non apodicticè
concludentia argumenta torturam præcedere fas est. Hinc
illo-

*De indicio
ad torturam
aggragationem
adhibere.*

illorum sententiæ neutiquam subscribo, qui Reum, quamvis testibus vel argumentis luce meridiana clarioribus convictum, torturæ subjiciunt, ideo, ut per illam, ex proprio ore, sceleris confessione extorta, appellationis beneficio privetur. Tortura enim non est remedium ordinarium extorquendi veritatem, sed potius extraordinarium sive subsidiarium, cujus proprius & unicus tantum finis, rei dubiæ confirmatio est: Obcreto verò sine non o- Tortura est
pus amplius est, ut de mediis solliciti sumus. Quis itaq; tantum sub-
mortalium non cernit, ad rem hanc periculosam irreligi- sidiarîi me-
osamq; non esse properandum, quamdiu remedium ma- dium eruen-
gis securum superest? Unde etiam si aliter adhibetur, de veritatè
pœnam magis, quàm veritatis indagacionem sapit, vid. Brun.
cap. 8. m. 5. §. 11. Indiciorum quidem, quæ ad torturam,
viam sternunt, vastissimus sese hic pandit Oceanus. Sed
missis illorum tam definitionibus, quam divisionibus,
quas magno numero DD. tradunt passim, duo hic saltem
indiciorum prærequisita examinabo. Primum itaque est,
quod indicia ad torturam aggravantia debeant esse vero-
similia, l. 8. §. 1. C. de quest. & quidem tam verosimilia, ut,
nihil aliud, quàm Rei confessio deesse videatur, l. 1. §. 1. ff.
de quest. Talia verò quænam sint accuratè delineare, hoc
opus, hic labor est! Prudentis itaq; Judicis arbitrio hæc
decernenda committere, quàm specialem hic præscribere
regulam, longe tutius arbitror. Unde ejusmodi Judicem
Peretz quoq; monet, quod recte fecerit, si indicia, argu-
menta & præsumtiones ex personis locisq; suspectis desu-
mat; item ex tempore, ut si tali horâ in quâ occisus in-
ventus, quis visus sit fugere stricto gladio: Magnam de-
nique facultatem æstimandi præbet vita antea cta, conver-
satio sive consuetudo illorum, quibus is, cui adhibendæ
sunt quæstiones, quotidie conjunctus fuit. Alterum por-
ro prærequisitum indiciorum est, quod unum indicium
licet

Judex ex
personis lo-
cisq; suspe-
ctis vel ex vi-
ta antea cta
indicia de-
terminare
debet.

Unum indicium speciale, si generalia non concurrant vix sufficit ad torturam.

licet gravissimum & crimini proximum, ad dictandam torturam non sufficiat; sed quod semper plura adesse debeant. Unum enim sapissime fallere potest, quapropter, cum hanc periculosam examinandi viam non calcandam dixi, nisi indicii verosimilibus postulantibus; hinc satis apparet, unum utpote sæpe fallax & erroneum indicium haud sufficere ad torturam. Leges insuper si consulamus, nec ista illud, quod hic assero, dissuadent: Semper enim de indiciiis sive argumentis in plurali non de indicio in singulari loquuntur, vid. *l. 1. §. 1. l. 18. §. 1. l. ult. ff. l. 3. l. 8. C. de Question.* Sed quia hac in re non omnes consentiunt, hinc in sequentibus pauca tantummodo tangam, non petraetabo; quia pagellarum angustia hoc vix permittit.

§. VI.

Unus testis immediate de delicto deponens vix solvatur gravat ad torturam.

Solet itaque à DD. hic quaestio moveri, annon unus testis tantæ efficacæ sit, ut ad quaestionem Reo imponendam sufficiat? quod negandum esse autumo. Nec juvat hic dissentientium distinctio inter illum testem, qui de nudis tantum indiciiis deponit, & illum, qui se Reum ipso actu crimen committentem vidisse testatur; adeo quidem, ut priori casu ad minimum duos testes desiderari confiteantur, posteriori verò vnum, de ipso actu deponentem sufficere posse putent. Quam distinctionem plurimis arri- dere video DD. sed minus recte meo iudicio; Quandoquidem absq; piaculo JCtis non licet quicquam Legibus addere, nec detrachere, cunctas vero leges, quotquot huc spectant, de numero indiciorum in plurali mentionem injicere, mox vidimus. Deinde etiam nusquam talem distinctionem in jure reperire datur, hinc certe illorum DDrum placitum, tanquam Legibus destitutum, illamq; inter testes distinctionem, tanquam ex solo illorum ingenio natam non admittendam esse, satis liquet. Ast regerunt dis-
sentien-

sentientes, quod tamen in *Art. 30. C. Crimin.* expresse dicitur, unum testem esse sufficientem ad Reum equivoce imponendum: Sed ille Articulus ex proximè antecedentibus explicandus & ita limitandus, si nempe generalia quædam indicia simul concurrant & contra Reum militent. Et sic ego quoq; admitto, quod unus testis sufficiat, utpote si talis persona sit de cuius malitia ex vita antea facta sufficienter jam constat &c. Porro etiam ex *l. 1. §. 1. ff. de Quest.* præluceat; quod argumenta, priusquam ad torturam provolandum, tam clara esse debeant, ut sola Rei confessio abesse videatur. Quis autem unquam dixerit, per unum testem ita convinci Reum, ut sola ipsius desit confessio? Non frustra Deus T. O. M. dixisse credendus, non in unius ore sed ad minimum duorum vel plurium consistere omnem veritatem, *Deut. cap. 19. v. 15. Matth. 18. v. 16.* Ipse Paulus Jctus in *l. 20. ff. de quest.* torturam de ancilla instituendam ad unius hominis testimonium illicitam quoq; pronunciat. Videamus ipsa Legis verba in fin. *Procurator questionem de Ancilla habuerat. Hoc cum ex appellatione cognovisset Imperator, pronunciavit, questione illicitè habita, unius testimonio non esse credendum, ideoq; rectè provocatum.* add. Gothofred. in *Nor. ad h. Leg. ut & L. 9. C. de test.* ubi expresse dicitur; Simili modo sanximus, ut unius testimonium nemo iudicum facile patiatu'r admitti, in quacunque causa.

§. VII.

Quæri à DDbus quoq; solet, an non saltem ille, qui à vulnerato in agone designatus est auctor vulneris lethiferi, quæstionibus possit legitime tradi? Dubitandi hæc adest ratio, quod vix in instanti mortis periculo mentiri præsumendus, sed potius propriæ salutis memor credendus sit homo moribundus, *arg. l. fin. ad L. Jul. reperund.* *Designatio vulnerati auctoris vul-*

*neria, sola,
non sufficit
ad torturã.*

*Nec Rei no-
minatio
correorum,
sufficiens in-
diciũ est.*

vulnerati nominationem non possum, tanquam prægnans indicium ad torturam admittere. Vidimus enim jam antea ad unius hominis testimonium neminem esse torquendum; Quis verò adeo cæcutit, ut non videat, hic tantum adesse unum testem, & quidem in propria causa testimonium præbentem? Unde satis prudenter monet Ulpianus, si quis moriens dixisset, sibi à servo vim mortis esse illatam, non esse credendum domino, nisi hoc postea ab hærede probari poterit. Acriter hic quoq; inter DDres disputatur, annon, si Reus aliquem delicti participem nominet, ista nominatio, sufficiens sit ad torturam gravamen? quod expresse nego: Experientia enim vel millies sane comprobavit, à Reis seu ultro confessis, seu legitime convictis, nominatos fuisse quosdam delicti confortes, quorum serò postea detecta fuit innocentia. Neque hoc mirum videtur, quia semper solamen reorum est, socios habuisse malorum. Quin imo nec defuere Rei (quod ex *l. fin. C. de accusation.* satis colligi potest) qui eo impietatis proventi fuerunt, ut illos, quos odio prosequerentur, ad opportunam de illis sumendam vindictam, facinoris sui coadjutores nominare haud dubitarint. Notatu digna est Historia, quam hujus rei refert *Justin. Lib. 2. cap. 9.* Hyppias cum imperium paternum teneret, interfectorem fratris sui comprehendere jusfit, qui, cum per tormenta socios cadis nominare cogeretur, omnes amicos Tyranni nominavit, quibus interfectis, quærenti Tyranno an adhuc aliqui cadis conscii essent, neminem, ait, quem amplius mori gestiat, quam ipsum Tyrannum. Talia itaq; similiaque incommoda & absurda hæc in re prævidisse Imperatorem Antoninum, persuadet mihi ipsius prudentissimum monitum: Convictis confessisque Reis, ad societatem sceleris vocantibus eos, à quibus indicati, facile credi non oportet *l. 4. C. de quest.* Vidimus itaq; quod hæc duo

duo in hoc §. descripta indicia singulatim non sufficiant ad Reum torturæ imponendum, nisi simul generalia quæ *Generalia* dam concurrant indicia; quod nempe ille, qui indicatus *concurrere* est, semper in societate Rei fuerit, vel alias homo perfr- *debent in* ctæ frontis, cujus vita antea loco indicii generalis esse *dicia* potest.

§. VIII.

Denique inter DD. quæstio circumfertur, annon indicium sufficiens sit ad torturam propria confessio extrajudicialiter facta? quod negandum esse puto, nisi ex aliis *Propria* circumstantiis simul enarratis, contrarium præluceat. Quod *confessio* etiam affirmant Anton. Matth. ad Tit. de quest. cap. 3. n. 10. & extrajudi- *Wissenbach. ad Tit. de SCo Turpill. n. 8.* dicendo: quod ille, *cialis facti* qui animo minus serio, aut ostentationis magis, quam *non sufficit.* semetipsum accusandi & onerandi causa, quædam effutiit, non sit rapiendus ad quæstionem. Edocet enim quotidianus rerum eventus, ut illi, qui imbelles, rebusque gerendis maxime inepti sunt, ingentia sese perpetrasse crimina, passim inter socios glorientur; haud alium sanè in finem, quam, ut dum actualia suæ imaginariæ fortitudinis specimina dare, aut corpus illorum imbecille, aut meticulousum eorum haud ferat animus; saltem per inanem eiusmodi jactantiam, sese strenuissimos heroes aliis summa ope persuadere nitantur. Quæ profectò similesque ostentationes, tanquam argumentum ad torturam decernendam, haud sufficere possunt. Ille vero qui facinus, appositis certis circumstantiis, in judicio constitetur, tanquam satis convictus non ad torturam, sed ad penam promeritam trahendus est. Tandem ad torturam quoque singulatim sequentia non sufficiunt indicia: utpote si res furtiva penes eum, qui suum Autorem non nominare sive laudare potuit, inventa; aut si instrumentum, quò mediante delictum commissum, penes aliquem inventum: *Nec res furtiva sive instrumentum*

Facili
strumentum

penes aliquem inventum sufficientiam fingunt latim sunt indicia. Facili enim negotio contingere potest, ut viri morum probitate conspicui, aliquid in foro publico à venditore ignoto emant, cujus autorem postea nominare haud valent. Quoad secundum etiam versutus nebulo non difficulter securim, gladium, vel aliud quodcunq; fuerit instrumentum, inscio domino subducere eum in finem potest, ut illis delictum committat, & sic postea suspicionem ex illo instrumento desumtam, in dominum derivet, &c.

§. IX.

Ultimo denique loco inter Doctores quaestio ventilari solet, an fuga ad torturam efficax sit argumentum? me autem in illorum Doctorum sententiam ire jubet æquitas, qui nullam fugam sive ante, sive post accusationem institutam, satis indicii ad torturam judicant. Sibi enim, vitæque suæ maturâ consulere fugâ, sæpenumero vel innocentissimis conducere magis, quàm sese judicium sævitæ, inimicorum potentæ, testium improbitati, judicii incerti alex & denique carceris molestiæ committere, quis inficiabitur? Unde etiam Alcibiades ab Atheniensibus ad causam capitis dicendam vocatus, dixisse fertur: *Stultum est, fugâ sibi non consulere cum fugere liceat.* Scimus enim, quàm meticulosâ res sit, ignorantæ judicium vel Advocatorum malitiæ suam committere vitam. Cæterum & innu-mera pene alia indicia ad torturam singulatim sufficientia, narrantur à Doctoribus, quæ omnia hic specialius enodare, instantis itineris adventus haud permittit. In genere tamen ex iis, quæ antea prælibavi, satis apparet, nullum horum omnium per se satis validum ad torturam esse, nisi simul generalia quædam indicia, ex conversatione, vita, malitia, vel aliis circumstantiis Rei desumpta simul concurrant.

§. X.

Lustratis sic personis, quibus: Causis, seu delictis, in quibus

quibus iudiciis deniq; ad quæ tortura dicitanda. Tandem præfixus Disputationis ordo flagitat; ut formam modumq; juxta quem praxis tormentorum instituenda, paucis tantum (quia aliorum Doctorum scripta satis hac de re loquuntur) intueamur. Varios verò si pensitemus modos, quibus tormenta infligi solent, illos tanto numero, diversas apud Gentes longe ab hinc crevisse comperimus, ita ut in illis enumerandis longe facilius initium quam finem assequi detur. Unde & B. Dn. Grav. verè dixit, *plura esse tormentorum genera quam corporis humani membra*; Sexcenta enim Lib. 1. cap. 4. de Tort. nominatus Autor refert ingeniosa hujus carnificinæ instrumenta; quæ tamen brevitalis studio, silentio transeo & hoc tantummodo dico, quod si impossibile sit, hunc irreligiosum extorquendæ veritatis modum, ex Foris Christianorum rejicere; ut tamen Judices, quibus adhuc Christianum pectus est, eò respiciant, quò ita tortura miseris applicetur Reis, vt postea si innocentes inveniantur, salvi evadant, atq; victum & amictum sibi suæq; familiæ acquirere valeant, l. 7. l. 10. l. 18. ff. b. iii. Salvus autem ille demum intelligitur, qui nec vitam, nec membrum corporis, nec sanitatem, nec vires ad vitam, postea sustentandam necessarias, amisit. Arator enim vel faber, si fuerit tortus, quis illum dixerit salvum? si ita sub tormentis vires ejus fractæ, ut operis diurnis familiam conservare haud possit. Melius ergo est, ut Judices hic in defectu quam in excessu peccent; Quo verò hac de re securiores esse possint, non statim à prandio, vel post sumtum largiorem cibum aut potum (quia periculosior pleno ventri est distentio) provolare debent. Ordinem insuper leges Judici commendant: non enim promiscue à quocunque initium sumendum, sed à suspensissimo, in quo Judex facillime inveniri posse verum crediderit, incipiendum, l. 1. S. 2. ff. de quest.

Forma, secundum quam praxis torture instituenda

Ita tortura instituenda ut salvi evadant torti.

C

eo in-

A suspectis & timidioribus incipiendū. eo incipiendum quoque esse qui timidior est, vel teneræ ætatis videtur; præsertim si æque gravia indicia contra illos militent, *l. 18. pr. ff. b. r.* Unde liberi prius, quam parentes, fœminæ prius, quam masculi torquendæ sunt, &c.

§. XI.

Observationes quædam circa torturam notandæ, hic exponuntur.

Tandem etiam iudex suas observare debet partes, si Reus aut crimen confessus, aut sine confessione cruentum hoc examen perpessus est. Primo casu ita Judici procedendum, ut sc. Reus ab equuleo remotus, sine ullo tormentorum apparatu interrogetur, sicque exploretur, num in illa confessione perseveret, num verò eandem recantet? si extra vincula ac dolores constitutus, illud, quod sub tormentis confessus est, asseveret, condemnari potest, modo circumstantiis assignatis veritas confessionis confirmetur. Si verò confessionem sub tormentis factam iterum, doloribus exemptus, retractaverit, iterari potest quaestio; quæ si altera vice Reo extorta, eodem modo, quo mox dixi, absque tormentis examinandus est; Quod si iterum recantaverit, tertia quoque vice in illum tortura decerni solet. Si vero post tertiam vicem dicta sua reclamet, non iteranda esse tormenta communior & receptorum DDrum opinio est; quia ab infinito natura & Jurisprudencia abhorrent. vid. Brunn. *in Comment. ff. ad l. 16. §. 2. b. r.* Secundo casu vero si constanti & immoto animo crimen, patrasse incipias iverit, nec illum dimittere potest Iudex; repeti namque posse quaestiones Divi fratres rescripserunt *l. 16. pr. ff. de quaest.* Hoc vero ita restringendum, si nova superveniant indicia vid. *Clar. §. fin. quest. 64. Farinac. quest. 38. n. 88.* Priora vero indicia hic non attendenda esse puto, quia per torturam purgata. Ideoque plane nova indicia hic requiruntur, quæ non tantum à prioribus specie diversa, sed etiam per se ad torturam inferendam sufficientia

entia sunt, præsertim cum tortus pro se novam præsumtionem innocentia ex tortura consecutus sit, *l. 18. §. 1. de qu.* De repetitione plura non addam; si enim nova emergant indicia post torturam, super iis instituenda inquisitio, examinandus quoque inquisitus, audiendi sunt testes & tunc denique casus de novo ad Collegium Juridicum transmittendus, ut illud cognoscat, an nova indicia ad torturam sint sufficientia, nec ne. Post ter vero repetitam torturam haud facile resumi debet; sed tunc, sicuti *Qui tortu-* plurimorum DDrum sententia est, illum puto absolven- *ram perpet-* dum esse, non ab instantia, sed ab ipso crimine *l. 4. C. de sus nihilque* Edend. *l. 7. de Accusation. l. 3. §. 1. de Prævaricat. l. 4. §. 1. ad confessus. à* *L. Jul. de adult. l. 47. de O. A. l. 5. de pæn.* Putant quidem, *crimine* alii, ejusmodi Reum tantum ab instantia absolvendum, *non ab in-* esse, vel ut ipsorum verbis utar, rebus sic stantibus dimit- *stantia so-* tendum esse, datis fidejussoribus de Judicio fisci, quoties *lum absol-* se fiteri jussus fuerit. Sunt & alii, qui sub repromissio- *vendus est.* ne Reum dimittunt, ita ut datâ dextrâ Judicio fisci sub pænâ convicti promittat. His tamen non obstantibus contrariam sententiam veriore esse puto, quia actore non probante Reus pure absolvendus *l. 4. C. de Edend.* verbum verò *absolutionis* in rebus dubiis absolutionem potius à crimine, quam ab instantia significat. Deinde etiam si ab instantia tantum absolveretur Reus, semper de salute suâ incertus & anxius inter spem metumque penderet, quod tamen durum & inhumanum esset. Unde etiam Alciatus Vir maximus *ad l. 233. ff. de V. S.* errare scribit illos Judices, qui, si Reum convincere nequeant, eum rebus sic stantibus absolvunt; ut quandocunque si vel minima conjectura exsurgat, illum in carcerem iterum detrudere possint. Adjicienda videtur quoq; *l. ult. ff. de Calumniat.* ubi servus tortus absolvitur non rebus sic stantibus, sed ab ipso crimine: si enim ab instantia duntaxat absolutus fuisset, non queri

queri de calumnia Accusatoris potuisset. Denique ejusmodi criminis, cujus quis semel accusatus est, non potest iterum accusari, nisi novus Accusator suum dolorem perfequat, simulque doceat, prævaricatione prioris Accusatoris Reum absolutum esse, l. 7. §. *iisdem*. ff. de Accusar. l. 3. §. 1. ff. de Prævaric. l. 4. §. ult. ff. ad L. Jul. de adult. &c.

§. XII.

*De corpore delicti, an-
tequam ad
torturam
provolan-
dum, con-
stare debet.*

Coronidis loco Judex, quædam adhuc circa torturam obseruare debet. (1) quod de corpore delicti, antequam ad quam de tortura quæretur, constare debeat. In occultis vero delictis DDres admittunt validas præsumptiones. (2) Notandum hic quoque, quod soli Reorum confessioni haud credendum, si nulla probatio religionem cognoscentis instruat, Zanger. cap. 5. n. 69. Præstat enim in dubio decem nocentes dimittere, quam unum innocentem, condemnare. Unde etiam est, quod communiter, in eiusmodi occultis delictis, ubi de corpore delicti non certò constat, facilis lapsus fieri soleat, præsertim in crimine Magiæ; de cujus existentia, an nempe revera detur, jam non sollicitus ero; sed potius remittam curiosum lectorem ad Exc. Dn. Præsid. *Dissert. de Crim. Mag.* Hoc tantum hic monēbo Judicem, ut, si ita in præjudiciis hæreat, & tot præconceptionis opinionibus obcæcatus sit, ut veritatem hujus rei agnoscere haud queat; solum legat verba B. Brunnem. in *Comment. ad l. 1. ff. de quest. §. 6. & 7.* ubi dicit, suspicor & ego, ob crimen Magiæ multas innocentes feminas concremari; ex infirmioribus enim argumentis torturæ subjiuntur, unde metuendum, ne multæ præferant mortem ulterioribus tormentis, præsertim cum sub tormentis interdum percant. Utendum itaque in hujus criminis vindictâ, Judici ratione, nec ita ad torturam properandum; multo minus tamdiu in tormentis detinendæ sunt miseræ feminae, donec ex dolorum

impa-

impatientia tandem illis falsa confessio extorqueatur. (3) Observandum quoque quod à tormentis non fit incipiendum, *l. 8. C. de quest. l. 1. ff. de quest.* ideo enim inventa sunt, ut veritas, quæ aliter haberi non potest, ex illis inclarescat; unde & cæterarum probationum quasi subsidiaria vocatur, vid. Gometz *Tom. 3. Resol. cap. 13. n. 29.* Carpov. *qv. A tormen-*
119. n. 65. Si vero aliter extorqueatur confessio, nullius ^{is non est} momenti illa est; Judex quoque, qui non servato ordine ^{incipiendū} aliquem tormentis subicit, tenetur reparare & satisfacere ^{alias con-} Reo, de damno, de injuria, de doloribus, de sumtibus ^{fessio extor-} & denique de aliis incommodis. Capitali etiam Judicio, ^{ta, pro nul-} Judex Reum dolose torquens & in tormentis enecans, ^{lababenda,} subjiciendus est, vid. Carpov. *Pr. Cr. quest. 127. n. 3.* Nec ^{& Judex} urpheda obstat agenti torto, quia uti tortura, ita urpheda ^{insuper pu-} nulliter quoque a Judice exacta: Quo vero hoc periculum ^{niendus.} effugiat Judex, peritorum consilia adhibere debet.

(4) Etiam addendum, quod Reo ante torturæ executionem, communicanda sint indicia, licet hoc non petierit, ^{Ante tortu-} et videndum, an illa, dato termino ad perlustranda Acta, ^{ram Reo} possit refutare sive elidere, vid. Anton. *Matth. lib. 48. tit. 16. communi-*
cap. 4. n. 3. Quod requisitum tamen moribus magis, quam ^{canda sunt} Juri Rom. suos natales debet. Jure Rom. enim testes pa- ^{indicia, an} iam & præsentem Reo examinabantur, unde non opus erat illa ^{elidere} communicatione; quod vero secus est moribus, unde ^{possit.} hic necessario communicatio indiciorum observanda; solent quidem Judices hic cautela loco, Reo indicia denegare, ne Processus inquisitorius difficilis reddatur; vel etiam Decretum de torquendo non palam interponere, ne appellandi occasio Reo detur & ita sumtus Processus multiplicentur: Sed iniquissima hæc est cautela, quæ Reo proscindit defendendi occasionem, unde B. Brunnem. Judicem bene monet, ut consulat peritiores, si ex justis causis appellationem Reo denegare velit, ne alias, si pro-
 pria

pria autoritate hoc fecerit, de crimine Syndicatus periclitetur, vid. *Proc. Crim. cap. 8. m. 5. § 39.*

CAPUT II.
TORTURÆ MORALITATEM
ET INJUSTITIAM CONTINENS.

§. I.

Sic aspirante Numinis gratia absolvi torturam & ejus praxin, quatenus Legibus civilibus & moribus approbatur. Nunc vero illam ad Legis Nat. ac sanæ rationis normam examinabo, ubi videbimus, quod indigna & refutatu perlevia sint argumenta, quæ, pro stabiliendo hujus carnificinæ usu, ab illius fautoribus in medium proferuntur. Ut itaq; illud, quod jam dixi, demonstrem; præcipua, quibus impugnatur ac plane convellitur funestum hoc de tortura placitum, lustremus argumenta; illorumque simul quibus alii id frustra tueri conantur, debilitatem pro paginæ angustia detegamus. Inter argumenta vero, quæ exitiale hoc de quæstione documentum summopere dissuadent, in fronte hic sese offert summa ejus injustitia atque aperta iniquitas, quam omne torturæ exercitium, secum portet necesse est. Certissimum enim est & ex antea jam dictis patet, torturam esse medium inquirendi in crimen, quoad ejus autorem hæcenus dubium & incertum: Jam vero & ab altera parte non minus exploratum est, miseros Reos, de quibus an fontes, an vero insontes sint, nondum constat, in omni torturæ exercitio certissimis & indubitatis excarnificari cruciatibus. Pœna itaque potius incerti criminis dicenda, quam medium inquirendæ veritatis; quia omnis corporis cruciatus, etiam si ante sententiam inferatur, pœna est, Anton. Matth. *ad Tit. de quæst. cap. 5.* Verum enim verò
omnis

Primum argumentum contra torturam pugnans desumptum est ab injustitia ejus.

omnis pœnæ, si justa esse debeat, convictum Reum vel crimen verum, ad quod coerendum adhibenda, præsupponit; Cum verò, dum ad torturam quis abripitur, crimen dubium plane adsit, ideoque ratione istius, qui tantum suspectus est, revera crimen dici nequeat; Quo itaque æquitatis furo, quo rationis colore, crudelissimum hoc de tortura dogma, quo scelerum incerti Autores, non modo certissimis, sed & plerumque longe severioribus, quam si revera convicti essent, pœnis subjiciuntur, defendi possit, ego haud video. Duplici vero modo hanc torturam potissimum fallacem ac erroneam sæpenumero comperitam fuisse, plurimorum Sæculorum Scriptores memoria prodiderunt. Primo, quod haud pauci, qui criminis verè Rei, fortiter omnem torturæ ferociam perferant, atque itaque, quantumvis fontes, nihilominus legitimè per illam ab-
Duo præcipue circa
 solvantur. Secundo, quod contra homines innocentissimi, crebris fallaciis & fraudibus miserrimum in modum, *torturam*
 opprimantur, atque iniquissimè, ob confessionem vi *hic veniunt*
 extractam, ad mortem rapiantur. *observanda*

S. II.

Quod itaque primo multi vim quæstionis omnem, *Multi nocentes patienter*
 constanter perferri sint, nihilque confessionis ediderint, *centes patienter*
 licet postea superadventitia indicia illos nocentes de-
 monstraverint, in aprico est. Ipse enim Jctus hoc, *l. i. curam sù-*
S. 23. ff. de quest. candidè fatetur, dicendo: plerique patienter
 tiam sive duritiâ tormentorum, ita tormenta contemnunt; *hinc, confi-*
 ut exprimi eis veritas nullo modo queat: alii vero sunt, *centur & sic*
 tanta impatientia, ut quodvis mentiri, quam pati tormen-
 ta malint; ita fit, ut etiam vario modo fateantur, ut non *injuste ab-*
 tantum se, sed etiam falsè alios criminentur. Sunt verba
 ipsius Jcti *in d. l.* Quibus B. Brunn. suam opinionem
 adjecit *in Proc. Crim. cap. 8. m. 5. §. 13.* dicendo: Quæstio sane
 est res dira, corporibusque hominum admodum nociva
 & quan-

& quandoq; lethalis est, nihilq; tam crudele & inhumanum, quam hominem ad imaginem Dei conditum tormentis lacerare & quasi excarnificare; præsertim dum Judex post torturam non potest certior & securior de crimine confesso, in conscientia esse, quam ante torturam erat; quia mentiuntur, qui pati possunt, mentiuntur quoque qui pati non possunt. Exempla multorum passim extant, qui delicta commissa non sunt confessi: Refert enim Tacitus *Lib. 4.* Hispanum illum, qui Pisonem necaverat, conscios edere adactum, in mediis tormentis magna voce clamasse: frustra sese interrogari, nec ullam vim talem dolorem proferre, ut veritatem eliceret. Quam pertinaci quoq; animo Epicharis mulier libertina, quam Nero, ratus muliebre corpus impar dolori esse, tormentis dilacerare jusfit, spretis omnibus dirisissimis quaestionibus cruciatibus, omnia pernegavit, quæ rogabantur, vid. apud Tac. *Lib. 15.* Sed quid exemplis, jam temporis antiquitate pene deletis, recitandis me detineo; testimonia enim hujus rei etiam in Patria mea obvia fuere; Ante aliquot annos enim Colbergæ honestus quidam Vir, in suspicionem, ac si propriam uxorem occidisset, incidens, torturæ subjiciebatur, nihil tamen sub dirisissimis cruciatibus confitebatur; hic vero si nocens fuerit, injustè ob perpeffam torturam absolutus est: Si vero innocens, qualem iste miser & adversus quem, ob injuriam sibi illatam regressum sumere debet? Videt ergo Judex, quod frustra Reos indicis gravatos, quaestionibus dari curet, & quod nec quicquam, hæc torturæ praxi vindictæ publicæ confutatur, cum, nulla expressa per tormenta confessione, etiam juxta leges civiles haud puniri possint Rei: Imo verò vindictæ publicæ hoc in casu potius resisti, atque obicem poni, quis non cernit? quando quidem ter tortus & nihil confessus absolvendus, & quidem non modo Jure Romano

*Exempla
quædam il-
lorum, qui
torturam
perpeffi, &
sic injustè à
crimine ab-
soluti sunt.*

Romano ab instantia, sed & ab ipso crimine, ut aliqui putant.

§. III.

Secundo quoq; per torturæ praxin innocentes plurimi opprimuntur, ac perquam iniquè ad mortem rapiuntur: quod etiam confirmat Sulpit. Viët. in *Insp. Orat.* dicens: miserrime, proh dolor! per funestum hoc exercitium opprimuntur mortales, cum tormentis dirisissimis, ac plus *Multi innocentes ad evitandos se commisisse mentiri, atq; ita torti mendacio, suis cruciatus finem quærere necesse habeant.* Insuper quoq; *sepius constat postea miseri mortales ita prius sub tormentis oppressi, sicutur detandem iniquissimè ad mortem condemnantur, & sic pollicitum,* stea unum absurdum sequuntur plura; Miseri enim mortales subitanea morte potius perire, quam recitando suam confessionem, iterum ipsa morte longe diriores tormentorum cruciatus subire, satius ac lenius ducunt. *Quod miserunt.* Quod & Cicero *Lib. 2. ad Herenn.* confitetur, dicens: dolorem fugientes multi in tormentis sæpe ementiti sunt, moriq; maluerunt falsum fatendo, quam inficiando dolere. Ipse Beat. Grav. suo tempore jam exclamavit: Ah! quantus eorum numerus, quam ingens eorum turba, quorum innocentiam crudelissimè oppressit tortura. Certe tam frequentes olim ubivis locorum, hi fuère & ad huc hodie sunt abusus, ut vix describi possit. Seriem vero, illorum per hanc immanem torturam, oppressorum, hic transcribere, nimis arcti, quibus inclusus sum, limites hujus Dissertationis respuunt. Videtis hac de re Valer. Max. *lib. 8. cap. 4.* P. Hoff. *lib. 10. Histor. Belg.* Grav. in *Trib. Resor. lib. 1. cap. 6. lib. 2. cap. 4.* Add Just. Oldekopp. in *Observ. Crim. in sin.* ubi dictus Autor Appendicem exhibuit, in qua 42. exempla illorum refert, qui injuste torti, dolori cedentes delicta

Extortia delicta non perpetrata confessi ; & sic innocentes ultimo
confessione supplicio affecti sunt. Ipsa quoque S. Scriptura ejusmodi
multi inno- sanguinolentum Processum detestatur atque abominatur ;
center con- Sanguis enim innocenter effusus clamat vindictam co-
demnantur ram Deo *Apocal. 6. 10.* Et quam anxie quoque innocen-
ad mortem tis sanguinis effusionem inhibitam *vid. apud Jerem. cap. 7.*

v. 6. Ipse quoque Deus T. O. M. dicitur odisse & abomina-
 ri illos, qui innocentem effundunt sanguinem *Prov. cap. 6.*
v. 15. & 16. Cui itaque bonæ rei amabo inservit cruenta hæc
 quæstio ? decernitur procul dubio eum in finem , ut de-

Judex de reddatur Judex ; Ast quid certitudinis judicantibus adfe-
crimine, rat res , quæ (fatentibus ipsis JCtis *l. 1. §. 2. ff. de quest*)
commissio fragilis & periculosa est , ego haud percipio ; Hinc potius
non potest judico , quod certa notitia haud instruere possint Judi-
torturam cem tormenta fallacia , præsertim quia sub illis mentiuntur
quam an- qui pati possunt , mentiuntur etiam qui pati non possunt ;
rea erat. & sic illi patientiâ aut obstinatione superant tormenta , hi
 verò infirmitate & crudelitate tormentorum superantur.

Hanc itaq; miseriam Augustinus intuens, in hæc verba pro-
 rumpit : quid est intolerabilius, magisque plangendum , &
 si fieri posset, fontibus lacrymarum , quam quod propter
 ea Judex torqueat accusatum , ne occidat nesciens inno-
 centem ; sit vero per ignorantiam miseriam , ut & tortum
 & innocentem occidat , quem , ne innocentem occideret ,
 torserat. Verissima sane verba ! quæ , utinam cujusvis
 judicis menti in fixa hærent , ne tam temerè , ad quam-
 tunque per tormenta expressam confessionem , tot miseri
 mortales ad immeritam mortem abriperentur.

§. IV.

Torturam porro cane pejus & angue, in omnibus
 bene constitutis Rebuspubl. fugiendam esse, insignia in-
 evitabiliaque mala, quorum illa certissimus fomes est, sva-
 dent.

Mentitur
qui pati
potest, men-
titur qui
non potest
patri.

dent. Ecce enim quaestionem, paratissimum omnibus Tyrannis, summa sub injustitiae specie, in subditos servendi medium. Nunquam enim Tyranno ficta & subornata *Quaestio omnibus Tyrannis praebet occasionem sub specie justitiae in subditos servendi.* decurrant argumenta, quibus illos, quos suae servitiae elegerit objectum, juxta leges tormentis subdicere, miserisque sub egregio aequitatis praetextu, dirisissimis cruciatibus percutere poterit. Exempli loco hic prodeat Tiberius, qui ad mortem damnatis, & ut loco torturae sibi mori liceret petentibus, respondisse fertur: *se nondum ignorasse, deinde.* & sic mortem tandem quasi muneris loco concessit. Deinde etiam non tantum summis imperantibus, sed etiam omnibus potentioribus simul ac privatis, planissimam, sua scelera tute explendi, immanis tortura parat viam. Potentioribus enim, qui forte imperium Tyrannidemque affectant, vel etiam aliis fallacis se potentiores ditioresque reddere student, in promovendis suis desideris egregie operam navabit haec bestia: Quos enim sibi gratias suisque conatibus obicere ponere vident, illos fictis aliquibus indicibus suspectos redditos, ab torturam abripi curabunt; ubi tunc nullus expectandus dolorum finis, nisi ut per objecti criminis confessionem ad mortem condemnentur miseri de Republ. optime saepe meriti. En itaque paratum medium, legitime ac sub pallio justitiae, ab inimicorum gravi praesentia, sese liberandi. Memorabile hujus rei exemplum nobis suppeditat *Quint. Curt. lib. 5. in* Cratero ac Philota: Cum enim a gravi Philotae praesentia *Exemplum Crateri qui per torturam a gravi praesentia Philotae sese libera-* sese liberare moliretur Craterus, nihil expeditius excogitare potuit, quam ut Philotam Regi Alexandro M. proditionis suspectum redderet, quo per tormenta fictum crimen extorquendi occasionem nactus, ipsum a medio tolleretur; nec illum sefellit quoque exitus, sed potius, licet impie, tamen dextre se ab armulo suo liberavit Craterus. *quit.* Apud Pontificios etiam haec quaestio optimum adhuc re- medium

Apud Pon- medium est, à piis & probis viris, quibus illorum fraudes
tificos cor- & fallaciæ tam in religiosis, quam in aliis rebus secularib;
tura est o- notæ sunt, sese liberandi; aut enim illos de crimine ma-
primum re- giæ suspectos postulant, & postea dirisimis tormentis sub-
medium jiciunt, ut sic tandem, extorta propria confessione, illos,
Viros pios sub specie justitiæ ad mortem condemnare possint. Et
& probos itaq; optimum inquirendæ veritatis medium. Deniq; et
& Patribus iam B. Dn. Græv. in Trib. Reform. satis demonstravit, quod
invisos sub & homines privati parem subinde injustitiam exercere
prætextu possint, dicit enim lib. 2. cap. 3. corradere facile poterit aliquid
hereseos & malignorum hominum ingenium, quo torturam in Adver-
magia è sarium apud Judicem Impetret: Commodam enim facinoro-
Repub. tol- sis suppeditat occasionem, scelerum quæ ipsi commiserunt
lendi. penas, in alios innocentes derivandi: Exempli loco hic re-
Et privati feram illud, quod mihi Ultrajecti à Viro doctissimo, de
privatis futore quodam viro innocentissimo narratum est; hic e-
quoque per nim, ex falsa latronis alicujus nominatione in carcerem
torturam conjectus, objectiq; criminis culpam vi metuque doloris
nocere pos- confessus, & sic deniq; tristi supplicio, coram oculis la-
sunt. tronis subjectus est: Peracto hoc spectaculo in cachin-
 nos solutus latro, satis alta voce exclamavit, annon tibi
 miserrime futor pulchre, prout juraveram rependi? Attoni-
 titi hanc rem audivere Judices, quibus interrogantibus
 quid hoc rei, sceleratissimus respondit latro; se aliquando
 huic futori, quod par calceorum gratis sibi dare denegaf-
 set, pessima quæq; minatum, & nunc deniq; illius inju-
 rix vindictam pulchre satis perfecisse. Quo postea fa-
 ctum, ut illius loci ita torturam restrinxerint, ut jam qua-
 si in totum sublata videatur.

§. V.

Illud quoq; torturæ incertitudinem ejusq; proinde
 imperfectionem non obscure arguit, quod in plerisque
 torquendi modis, tormentorum dolores exasperare & re-
 mittere

mittere in solius carnificis potestate sit : Ille enim pro *Carnifex*
 lubicu Reos, vel majoribus vel minoribus affligere potest *hic Judici*
 anxietatibus, ut vix imo vix Judex discernere queat, num *in applli-*
 fereve, num vero mediocriter tantum torqueatur Reus. *candis in-*
 Quapropter quandoq; contingit, ut Carnifex, aut num-*strumentis*
 mis corruptus aut quacunq; aliã ex causa, externo appa-*fucum fa-*
 ratu ferociter torquere fingat, quem interim leviter tan-*cere potest.*
 tum ferit; ut & ab altera parte, aut ab alio conductus vel
 ex alia ratione, serverissime illum puniat, quem tantum
 leviter torquere simulat. Quia itaq; Carnifex utroque
 modo fucum facere potest Judici, satis exinde apparet, pa-
 rum certitudinis ac fiducia Judici, quod Reus sub tor-
 mentis confessus aut difessus sit, emergere posse. Mili-
 tat quoq; maxime contra quæstionis usum, quod ipsissimo
 Juri Nat. exinde vis inferatur; illud enim dicitur, quod
 unusquisq; justis, & ad sui defensionem, conducentibus
 mediis uti, atque sic per consequens vitam suam defen- *Juri Nat.*
 dere possit; Et cum sic consensu fermè omnium populo- *per tormen-*
 rum defensio sui adscribatur Juri Nat. quid quæso aliud *ta vi infer-*
 est, compellere mortales ut per propria facta sibi exitium *tur.*
 quærant; quam funditus extirpare decantatum illud Ju-
 ris Nat. principium, *sui defensionem nemini esse prohibendam.*
 Miseri enim Rei sub tormentis in sui perniciem id supple-
 re adiguntur, quicquid certitudinis adhuc ex testium aut
 argumentorum penuria, ad illos condemnandos Judici
 deest, & sic dum propria sua confessione contra se pu-
 gnare coguntur, sui ipsius proditores torti constituuntur.
 O rem immanem! siccinè cum Christianis proceden- *Sui ipsius*
 dum? B. Dn. Grav. *in Trib. Reform. lib. 2. cap. 2.* recte docet, *proditor*
 quod in civilibus iniquum sit à Reo confessionem, quasi *Reus consti-*
 gladium ad illum jugulandum, exigere; domo enim ad- *tuitur.*
 ferre intentionem & instructum ad Judicem venire o-
 portet Actorem: quanto verò majori jure, iniquum illud
 quis

quis exclamet placitum, quod in criminalibus, ubi de corio & vita humana agitur, Actorem à Reo confessionem exigere jubet.

§. VI.

*In S. Script.
nullibi hujus
truculentæ
torturæ
mentio fit.*

Torturæ quoque praxin exinde vituperandam esse cenfeo, quod nusquam in universo s. Codicis contextu, hujus truculenti veritatis exprimendæ mediū, ullum videre detur vestigium. Minime verò, ut verbis Anton. Matth. loc. sæpe cit. utar, verosimile est, si ad veritatem indagandam necessaria esset quæstio, Deum T. O. M., cuius leges, sine scelere, imperfectionis, argui non possunt, tam præclarum inventum prætermisurum fuisse. Divina enim vix ferre videretur justitia, si justum ac expeditum, criminum investigandorum tortura foret medium, à Deo illam in S. Literis silentio fuisse præteritam: crimina quippe panis expiari, quoniam adeo necessario divina exposcit justitia, illam Provinciam quoque Judici seculari tam serio mandavit Deus; hinc certe plus quam probabile evadit, si occulta crimina per quæstionem tam dextrè legitimeque probari, & sic per consequens puniri possent, in terris judicaturis, illam criminum puniendorum viam indigitatum fuisse Deum. Sed quid dico tantum, nihil dicere de tormentis divina solia, nonne tacitè sic satis prohibetur tormentorum praxis, dum ubique supremus Legislator in rebus dubiis probandis, ad testes & argumenta, nusquam vero ad torturam terrestres relegat Judicès? Adducitur quidem à nonnullis pro defendenda quæstione, palmarii instar argumenti, potio amara ac maledicta de qua Num. 5. injicitur mentio: ast illam toto cælo à tortura distinctam fuisse, demonstratu perfacile est. Bibenda enim dabatur mulieri adulterii suspectæ eum in finem, ut assumpta hac potione mulieris venter intumesceret. simulque exinde pro commisso facinore, cruciatibus

*Deus in reb.
dubiis prob.
judicem re-
legat ad tes-
tes & ar-
gumenta,
unde tort.*

NON

non levibꝫ exagigaretur; sin verò criminis insons foret uxor, *sacite vide-*
 nihil omnino doloris aqua amara illi adferret, sed illaxo cor- *tur prohib.*
 pore evaderet. Inde multa specialia & à torturæ genio abhor- *Resolvitur*
 rentia hic notare licebit. Primo quod infallibilis ex hac por- *argumentū*
 one propinata, aut culpæ aut innocentix emerferit probatio: *à portione a-*
 unde miraculosam & supernaturalem hauc fuisse proba- *mara de-*
 tionem, plus satis arguit textus S. Scripturæ. Quis verò *sumtum.*
 eo dementix procedat unquam, ut torturam, rei dubix pro-
 bandæ modum infallibilem pariter dicat ac miraculosum?
 Certè, quæ ante de quæstione adstruxi, merito me ex-
 clamare jubent cum B. Dn. Græv. absit in tortura sacrum
 quid aut miraculosum suspicemur; absit certum illud at-
 que infallibile ullo modo arbitremur, quod tortura nobis
 de veritate delictorum pandit, *in Trib. Reform. Lib. 2. cap. 1.*
 Secundo, hæc potio solos tantum excarnificat nocentes: tor-
 turæ vero cruciatus immanissimos, tam nocentes quam in-
 nocentes perferunt. Tertio, illa quoq; inter torturam & hanc *Differentia*
 potionem differentiâ annotanda; quod hæc non, nisi in *præcipue*
 solo adulterii crimine investigando adhibita fuerit, illa vero *inter tortu-*
 in quovis delicti genere adhibetur. Quarto, potio ama- *ram & po-*
 ra non erat solus adulterii propandi modus; sed & simul *tionem a-*
 nocentibus iusta pœna, quod secus in tortura est; ubi *maram re-*
 cruciatus communiter non habentur pro pœna, sed dete- *cententur.*
 cto demum crimine ad facinoris pœnam itur. Alii ad as-
 ferendam torturæ praxin producunt argumentum est *Act.*
 22. v. 24. & 25. ubi Apostolus Paulus, ad exprimendam ipsi
 veritatem jamjam loris cadendus, non ideo deprecabatur
 quæstionem, quod injusta foret, sed hanc solum ob cau-
 sam, quia Civis romanus erat, quem, ut in primo Cap. de-
 monstratum est, Leges Civilis non facile torqueri per-
 mittebant. Sed Resp. Paulum Apostolum quæstionem si- *Resolvitur*
 ve torturam, quæ tunc temporis tam altas in Republica *arg. à Paulo*
 Romana jam egerat radices, tanquam injustum modum *desumtum.*
 proce-

procedendi, non deprecatum fuisse, haud est, quod admirerur. Noverat enim Paulus sese parum profecturum in alleganda juris iniquitate superbis illis Romanis, qui (stante Cicerone *Lib. 1. de Orat.*) arroganter sibi persvadebant, quod omne jus præter Romanum, ridiculum & inconveniens esset. Ast mihi quendam regerentem audire videor, quorsum isthæc demonstratio scil. in S. Literis nullum reperiri torturæ exemplum; ideone quia S. Scriptura de illa contitescit, quæstio ex nostris exturbanda est Judicis? Multa enim pro diversa Reip. forma, admitti præcepta, quæ in alia non obtinent, non raro postulat necessitas. Unde etiam est, quod multa in Judicii nostris recepta, quorum in S. foliis ne verbulum quidem reperitur. Sed facilis his similibusque object. responsio est. Non equidem inficior, pro diversa regiminis forma varias quoq; condendas esse leges; verum tamen nulli Populo & præsertim Christiano integrum est, in suam introducere Remp. tales leges, ex quibus æquitas illa ac justitia, qua cunctæ à Deo olim latæ leges nitentur, exulat.

*Tortura
non ideo ex
foris nostris
extirpan-
da, quia il-
lorum in S.
Scrip. nulla
fit mentio,
sed quia æ-
quitas Chri-
stiana in il-
lis exulat.*

Hinc non ideo extirpandam suadeo torturæ praxin, quod nullo S. Scripturæ textu suffulta sit; sed ideo illam non admittendam esse concludo, quia nihil penitus in tortura conspicuum est, quod vel umbram veræ illius justitiæ aut genuinæ æquitatis, quam in omnibus præceptis divinis observare licet, sapit. Hoccine enim B. L. æquitatem indicat, plectere quempiam, quem modum constat fontem esse nec ne? Hoccine justitiam sapit, noxios im-punitos dimittere, & contra innoxios morte punire? Hoccine rationi naturali consentaneum est, homines ad sui ipsius cædem constringere? Quæ omnia & longe plurimæ torturæ praxi involvi, jam satis demonstratum dedi.

§. VII.

Tandem

Coronidis loco duo sese offerunt, quæ præ cæteris tortu-

torturæ praxin Christianis suspectam admodum atque in- *Probatur*
 vifam reddere debent. Primum est, quod ab hominibus quod Chri-
 gentilibus primitus ortum duxerit, & per illos, quasi per- *stianos non*
 traducem tandem ad nos delata sit hæc ferina inquisitio: *deceat ex*
 Quamvis enim Romani præ ceteris quidem sui temporis *duabus cau*
 Populis æquitati maxime studerent; gentilem tamen ac *sis torturã*
 severiorem illorum animum luculenter satis comprobat, *in suas ad-*
 vel unica eorum usitata consuetudo, qua quondam homines *hibere To-*
 solenni spectaculo sese mutuis vulneribus transfodere in- *ris.*
 citabantur, sanguineosque ejusmodi lusus non modo Ma- *Prima est*
 gistratus permittit, sed & mortales, spe præmiorum, ad *quod à fe-*
 belluina hæcce invitavit exercitia. Alterum, quod homi- *rocioribus*
 nibus religiosi suspectum reddere debet quæstionis ex- *Gentibus*
 ercitiu, hoc est: quod Romani, quantumvis ferocioris, *ortum*
 ut probatum, indolis, in mancipia primitus torturam tan- *traxerit.*
 tum instituerint, neque unquam facile liberos homines, si- *secunda est*
 ve Cives Romanos, tormentorum cruciatibus subijci vo- *quod licet*
 luerint. In servos itaque solos, quoniam ab initio adhibu- *Romani se-*
 erint quæstionem Romani; nonne hinc satis indicii exfur- *rocioris in-*
 git, illos ipsos satis vivide jam perpensisse torturæ iniqui- *dolis essent,*
 tatem? mancipiorum vero apud illos tam misera ac de- *tantum in*
 plorabilis erat conditio, ut juxta illorum Leges nulla iis *servos pri-*
 fieri potuerit injuria §. 3. *Inst. de Injur.* quadrupedibus as- *mo adhibu-*
 similata fuerint l. 2. ff. *ad L. Aquil.* ut & ipsa occidere im- *erint.*
 pune licuerit Romanis. Hæc omnia itaque satis manifeste *Servis nulla*
 demonstrant, quæstionem, utpote à gentilibus & feroci- *sebat inju-*
 bus Romanis introductam, ut & in Mancipia, quæ vix *ria.*
 homines dicebantur, primitus tantum exerceri solitam,
 longissime ex Tribunalibus Christianorum, quibus Evan- *Liberis ve-*
 gelica semper cordi esse debet mansuetudo, proscriben- *ro homini-*
 dam esse. Sed vereor, ne ita, ut suo tempore jam Lud. *bus sit inju-*
 Viv. in *Comment. ad Aug. de Civit. Dei* monuit, conqueri *ria, si inju-*
 futuro tempore cogar: Christianos homines tam mul- *se torquen-*
 ta gen- *tur, ergo*
 inde *conclis*

E

ditur quod ta gentilia, & ea, non modo charitati & mansuetudini christiana contraria; sed & omni humanitati repugnantia, mortificus tanquam religiosissima retinere.

Foris Christianorum longissime sit proscribenda.

§. VIII.

Resolvuntur argumenta, quae a dissentientibus pro defendenda tortura proponi solent.

Abolvimus itaque argumenta contra torturam pugnantia, nunc lustranda quoque veniunt illa, quae pro defendenda ejus Praxi adduci solent. Primum vero, quod defendi solet, argumentum, usus longævus atque inveterata apud tot Populos consuetudo est. Ante ipsius urbis Romae cunabula enim, apud Athenienses Rhodiosque (à partem) hic veritatis investigandae modus jam invaluit; quia vero longa consuetudo non minorem quam ipsa lex continere debet vigorem *l. 33. ff. de LL.* hinc illi torturam, utpote tam antiquitate, quam tot populorum consensu corroboratam, necessario tanquam legem in Rep. esse salutandam, acriter contendunt. At, quis non videt infirmitatem hujus ab antiquitate desumpti argumenti? Legis autoritate munitam esse debere, consuetudinē, haud inficior ego; attamen ut aliquid verae consuetudinis insigniatur, nomine, & per consequens Legis virtute donetur, non sola antiquitas, non actuum frequentia, nec solus multorum Populorum consensus sufficit; quia Errantium multitudo non relevat aut corrigit erroris turpitudinem, nec malae causae justitiam, multorum patrocina purgant. Sed rationabile insuper nulloque errore primitus introductum esse oportet illud, quod verae consuetudinis meretur titulum *l. 39. ff. de LL.* Mala vero consuetudines neque ex longo tempore, neque ex longa consuetudine confirmantur, *vid. Nov. 134.* Siquidem itaq; teste Imperatore, rationabilem nulloque errore introductam esse decet consuetudinem, ut legis autoritate gaudeat; sequitur omnino haec summè irrationabilem, gravissimoque errore intro-

troductam torturam, consuetudinis nomine indignam esse. Aliud quoque, quò tortura defenditur, ex Justiniani aut alterius Principis Rom. auctoritate, elicitur argumentum. Inquiunt enim hujus sanguinolenta carnificinae fautores: quemadmodum & alia in Juris Rom. sacratio instituta, apud nostrates legum gaudent autoritate; *Resolvitur* ita & hoc de quaestione placitum, tanquam à Justiniano *argumen-* aliisque Imperatoribus confirmatum, legum numero *tum ab ob-* mere, haud quaquam imperatoria illorum Legistorum *ligatione* finit Majestas. Sed debile me herculè! ac imbecille pro *Juris Rom.* funestis tormentis hoc argumentum est: Notum enim, *desumptum,* quod nullus Princeps, penes quem in terris residet Majestas, alterius majestatis legibus obedire, necessum habeat; Et quia sic quilibet Principum hodie id potest in suo territorio, quod potest Imperator in Imperio; sic quoque exinde fluit, unumquemque Imperantem posse leges in territorio suo male receptas abrogare, æquioresque in illarum locum substituere.

§. IX.

Acriter quoque pro defendendis quaestionibus à dissentientibus objici solet, quod nempe sine gravissimis Judiciorum incommodis illa Praxis tolli nequeat: quemadmodum enim Reus, de cujus innocentia jam constat, ab *Resolvitur* solvendus; ille verò quem criminis fontem esse liquet, ad *argumen-* debitam pœnam condemnandus: ita etiam medium ad *tum à neces-* hibendum, per quod, aut suspecti innocentia, aut ejus *sitate de-* dem (ut barbare loquar) nocentia Judici emergat, iuste *sumptum.* que Reus exinde aut absolvatur aut condemnetur; huic autem rei, quoniam luculenter admodum inservit tortura, maxime in Judiciis nostris retinenda videtur. Sic dissentientes putant. Sed nullius momenti hæc obiectio est, quis enim non videt torturam esse rem fallacem, periculosam & erroneam, neque post adhibita tormenta Judices de patrato crimine esse certos, quam antequam Reus *Probatum* equum *quod tortu-*

*si a sit fallax
inquirende
veritatis
medium.* equivo-
leo fuerit impositus. Fatentur utrique ipsi Adversa-
rii neminem aut absolvendum aut condemnandum esse,
nisi aut de innocentia, aut de crimine commisso liquido
constiterit. Sed quid quæso hic præsidii in suspecti ho-
minis reatu aut innocentia detegenda, adferet tortura, quâ
adhibita non magis, quam si non adhibita, tranquilla con-
scientia quempiam condemnare, vel absolvere poterit æ-
quus Judex; utpote quæ tam crebræ quæstionis fallaciæ
haud ignarus, rem omnem non modo haud probatam,
sed & magis suspectum, quam antea erat, habiturus est?
Ex quibus itaque satis liquet, illos gravissime errare, qui
supponunt, torturam esse medium, quo mediante suspec-
ti aut absolvi, aut condemnari queant.

S. X.

*Provocatur
ad refutan-
dam dissen-
sientium o-
pinionem
ad mores
aliorum
Populorum
penes quos
nulla tortu-
ra praxis
superest.*

Dissentientes porro iniquum esse ajunt, ut, quem
indicia nonnulla suspectum arguunt, ille vel absolvatur,
vel condemnetur. Ad refutandam vero hanc opinionem,
provoco ad Anglorum, Batavorum aliorumque Populorum
mores, penes quos, licet nullus torturæ hodie superfit
usus, tamen nec suspectus pure absolvitur, nec etiam
condemnatur: Detinent enim criminis suspectos per ali-
quod temporis spatium in vinculis & accuratissimam con-
tra illos inquisitionem instituunt, si vero ex instituta hac
inquisitione aut de illorum innocentia, aut commisso cri-
mine non sufficienter constet, datis fidejussoribus de Judi-
cio sisti, tamdiu ab instantia absolvunt, usque dum gravi-
ora contra illos exsurgant inquirendi argumenta. Possent
vero hic quis objicere, quod cautio tamen in criminali-
bus non locum habeat; sed Resp. concedendo, quod non
semper locum habeat, vbi verus jam adest Reus & crimi-
nis convictus, hic vero tantum suspectus adest, qui nul-
lo modo convinci potest; Ergo procedendum hic eodem
modo, uti fieri solet, quando Reum ob ter perpeffam tor-
turam

turam ab instantia absolvunt, datisque fidejussoribus de-
 Judicio fisti ita dimittunt, ut data dextra sub pœna convicti
 promittat obedientiam. Et denique quid si concedam-
 Judicem sic esse coactum, aliquando suspectum & sic for-
 tasse verum criminis Reum absolvere; exinde tamen non
 sequitur, quod ipsi, ut huic incommodo obviam eat, ad
 quaestionis usum, qui obnoxius est tantis fallaciis, provo-
 landum sit. Hoc enim, ut fiat, non patitur illud Aposto-
 li monitum: non esse facienda mala, ut inde eventiant
 bona. Fungetur itaque magis secure suo officio ille Ju-
 dex, qui sua judicia divinis præceptis, quæ nusquam il-
 lum violentum hoc examen docent, conformat, & Deo
 tanquam soli animorum & renium scrutatori, occultos sce-
 lerum Autores puniendos committit. Dissidentes por-
 ro urgent, quod tamen iniquum sit, ut aut suspectus ab-
 solvatur, aut condemnetur, adeoque ad hanc provolandam
 esse torturam. Egregie sane! quasi vero suspectus, qui
 ad torturam rapitur, non condemnaretur. Dicit enim ex-
 presse Anton. Matth. *ad tit. de quest. cap. 5.* omnem corporis
 cruciatum, etiamsi ante sententiam inferatur, pœnam esse.
 Quam immanes verò ac diros cruciatus subeat miser sub
 tortura, non est, quod hic rursus operose demonstram; *quod omnis*
 certum enim est, vix ullum tormentorum genus nunc u-
 furpari, quod cum ipsa morte, mille modis non sit com-
 parabile. En itaque dextrum ac lepidum torturæ inventum,
 ne quis tanquam suspectus condemnetur. *cruciatu-
 pena sit, &
 quod sic sus-
 specti puni-
 antur, quod*

S. XI.

Denique hujus carnificinæ Patroni provocant ad expe-
 rientiam, dicendo: quod non una vice, homines facinoro-
 rosi, expressa iis per tormenta veritate, pœnas experti sint
 promeritas, qui alias, si tormenta adhibita non fuissent,
 haud puniri potuissent; & sic omnino putant tormenta,
 tanquam medium eruendæ veritatis certissimum, in qua-
 libet bene constituta Rep. toleranda esse. Sic illi: sed loco
 respon-

Experientia à contrario, dissentientis argumento opponitur.

responsionis, experientiam experientia oppono. Inquiunt enim dissentientes, salutem Reipub. exposcere, ut homines facinorosi puniatur. Fateor & ego illud, sed contra, assero, Reip. magis interesse, innocentes non excarnificari pænis acerbissimis, nec morte plecti immerita. Illi deinde ad experientiam, quæ sæpius docuit, facinorosos per extortam confessionem justis affectos esse pænis, provocant: ad quam & ego pro defendenda mea opinione provoco; palam enim est, quod multi, non dicam plurimi, mediante hac carnificina, delicta nunquam commissa confessi, & sic injustis pænis ac immerita morte affecti sunt. Exemplar illorum hic recensere, pagellarum angustia prohibet, hinc curioso Lectori commendo Autores *supra* §. 3. *hoc Cap.* jam adductos, ubi infinita exempla, injuste tortorum & immerita morte affectorum legere licebit. Ego interim satius esse puto cum Trajan. impunitum relinqui facinus nocentis, quam innocentem damnare *l. 5. pr. ff. de pan.* quod insuper comprobatur *Genes. cap. 18. v. 23.* ubi Abrahamum, excidium, quod Deus minitabatur Sodomitis, non aliam ob causam, deprecantem cernimus; quam, quod pauci adhuc in illo Populo superessent probi & pii homines, quibus tum una pereundum fuisset. Deinde etiam parabola Christi huc spectat: ne colligendo Zizania eradicetis simul triticum, finite utraque simul crescere usque ad messem *Matth. cap. 13. v. 29.* Ad similitudinem itaque hujus Dicti, Judex salva conscientia decem nocentes, de quorum delictis sibi non certo constat, potius absolvere, quam unum innocentem torturæ subicere, & extorta confessione ad immeritam mortem condemnare potest. Ex hisce itaque assertis sufficienter constare autumo illud, quod in rubro hujus dissertationis affirmavi, torturam nempe tanquam rem irreligiosam, injustam, & juri Divino ac naturali contrariam, ex foris Christianorum longissime proscribendam esse.

Dicta S. Scripturæ adducuntur, ubi Deus malum, quod impiis minitabatur, ex hac causa remittebat, quia pauci adhuc inter illos essent iusti.

EER-

EER - KRANS

gevlochten vor den geleerden Heer, den Heer
MARTIN BERNHARD,
*als zyn Ed. met eene algemeene tawjuichinge, tot Meeſter in
beide de Rechten verklaard wierd in Hall van een be-
kandten Vrijnd uit Utrecht.*

NA zo veel arbeid ziet me uw' naerſtigheit geloond
Uw deugd met heerlikheit op't deſtigſte gekroond
Nu word uw hoofd verſierd met onverwelkbre blaaden,
Zie hier de vruchten en die ſchoone pronk-ſieraden
Van uwe naerſtigheit! Terwijl ge ons toond ſo klaar
In uwe Reeden - twiſt, des Pijnbancks doods - gevaar.
O frykkelike pijn! o plaag die meenigwerven
De Menſſen duizentmaal, in plaats van eens, doet ſterven!
O reedenlooze vond, van Chriſt' nen nooit bedagt;
Maar van het Heidendom zo dwaafſlijk voort gebracht.
O Winckel vol van bloed, hoe pijnigd gij 't gewiſſe,
Der Menſſen! En hoe dwingt g' haar om bekenteniffe
Van eene zaak, waar aan zij vaak onſchuldig zijn!
Zo dat de menſ zig zelfv' vermoord door deefe pijn.
Ga voort mijn voetſter Vrijnd zo moedig in het ſtrijden
Voor Themis Heiligdoom! O wahkre Themis Zoon
Met recht verdind gij, voor uw goeden jever, loon
Met recht behoord ge-een reeks van meer dan Neſtors jaaren
Te leeven, tot gij word verſierd met zilvre haaren.
Leef lang! beſchermd het recht door uwe zorg en vlijt,
Maak dat ge een Voorspraak van verdrukte Menſſen zijt
Verſtrek tot hulp aan die benaud zijn, en verlegen,
GOD mak uw tot een doel van al zijn heyl, en zegen.

S O N N E T.

SO gehe denn voran mein Freund! ich muſſ dir weichen/
Und / da man deinen Fleiſch des Vorzugs wuͤrdig acht/
Freymillig zu geſtehn was ich mir zugedacht.
Wer Lorbeer-Kranze traͤgt / der fuͤhrt ein Sieges-Zeichen/
Und alſo muſſ ich wol hinfort die Segel ſtreichen.

Swan

Zwar als das Schicksaal uns zuerst zusammen bracht
 Und unsrer Jugend Trieb die erste Freundschaft macht/
 Besiße ich mich schon den Vortritt zu erschleichen:
 Und setze solches Ziel auch meinen stärckren Jahren/
 So offti wir in der Fremd' hernach zusammen warn.
 Du weist auch wie ich schon den Gradum zu erreichen
 Die Anstalt dort gemacht/ eh wir nach Holland zogen.
 Allein/ ich sehe igt die Rechnung hat getrogen;
 So gehe denn voran/ ich muß dir disimahl weichen.

Also schrieb seinem werthen Freunde zur neu er-
 langten Ehre glückwünschend aus Utrecht zurück

S. P. GASSER, J. U. Cand.

SAt præjudiciis certatum : Doctior orbis
 Judicii propriis nunc sua bella gerit.
 Quæ præconcepitis censuris cuncta notabant
 Jam prope cesserunt, tempora dura retrò.
 Quid dicat quisquis docti plerumque videbunt.
 Dogmaque decrepuit quod crepat : *avros ipse*
 Unde fit ut verum, quod dixerat ille latere
 In puteo, sensim tollat abinde caput.
 Fallor, an hinc etiam fieri perfvadear istud,
 Quod mala Torturas hæc pia charta probet?
 Sic est *Bernhardi Doctissime!* non erat ullum,
 Quod mage simplicitas approbet ipsa, malum.
 Cur ita? - - Nam constat Romanis esse probatum
 Quois dicunt nunquam complacuisse mala.
 Fas erat idcirco depingere clarius istum
 Justitiæ fumum, judiciumque tuum.
 Gratulor hoc ipso Tibi nomine, quæque labori
 Huic conjuncta capis, præmia faulta precor.

JOH. CHRIST. GRUEL,

Gryphsw. Pom.

00 A 6408

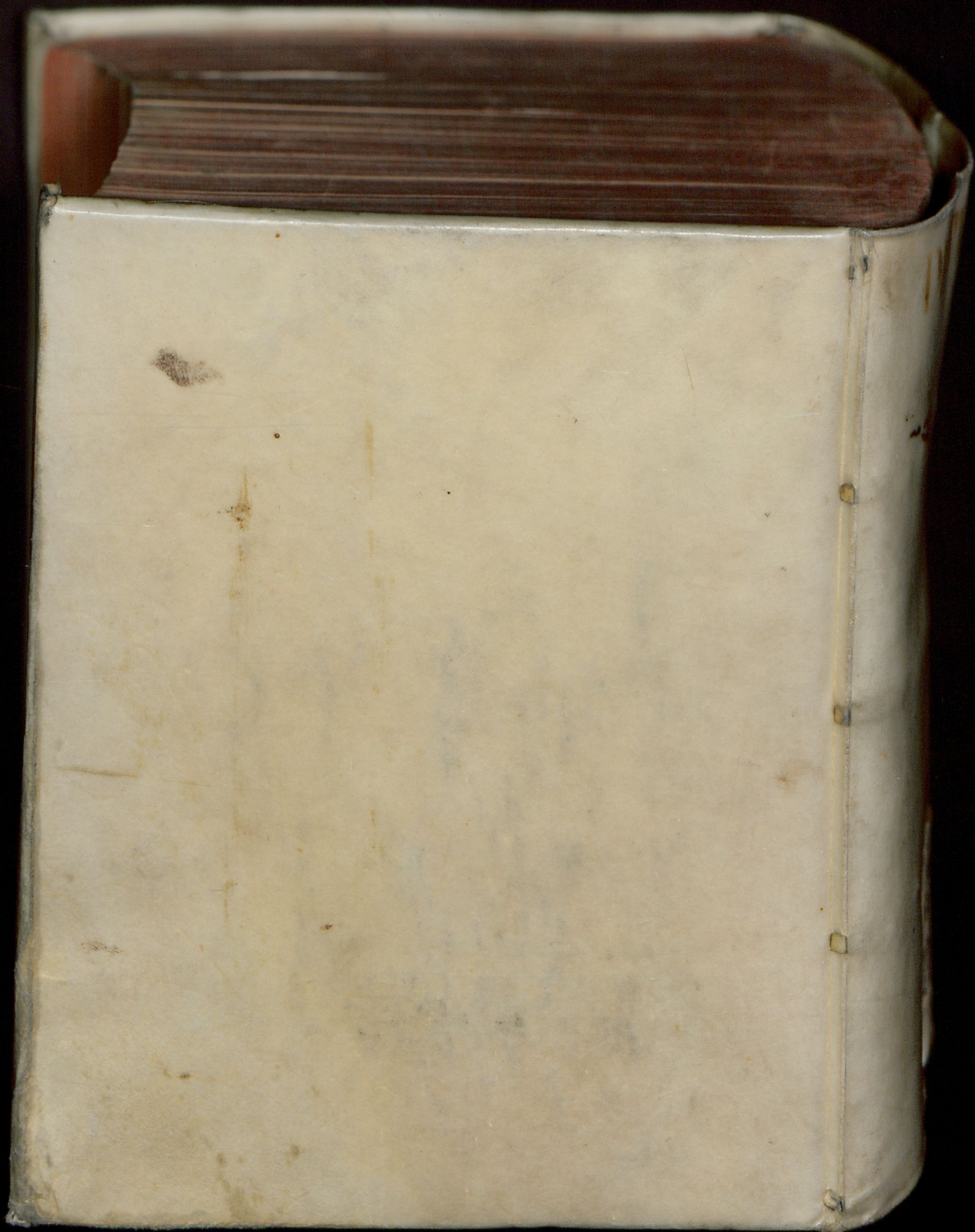
ULB Halle 3
002 925 389

NO 17

Rho ✓

20.

DISPUTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
**TORTURA EX
FORIS CHRISTIA-
NORUM PROSCRI-
BENDA,**

Quam
IN ILLUSTRIS ACADEMIA FRIDERICIANA,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN.

FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORUSSICI, ELECTORATUS BRANDENB.
ET CETERARUM PROVINCIARUM HEREDE,

PRÆSIDE
DN. CHRISTIANO THOMASIO,

JCTO, S. REG. MAJ. BORUSS. CONSIL., PROF. PUBL.
ET FACULT. JURID. DECANO,
Pro summis in utroque Jure Honoribus, Privi-
legiis & Insignibus rite capeffendis,

IN AUDITORIO MAJORI
ad diem XXII. Jun. MDCCV. Horis ante & pomerid.
placida eruditorum discussione submittit
MARTINUS BERNHARDI, Pomer.

HALE, Typis CHRISTOPH. ANDREAE ZEITLERI, Acad. Typ.